

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejski plan działania na rzecz energii wiatrowej

(C/2024/7064)

Sprawozdawca: Andries GRYFFROY (BE/EA), poseł do Parlamentu Flamandzkiego
Dokument źródłowy: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejski plan działania na rzecz energii wiatrowej”
COM/2023/669 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Popiera wysiłki Komisji na rzecz wzmocnienia unijnego przemysłu energii wiatrowej i promowania rozwoju energetyki wiatrowej w całej UE, ponieważ ma ona znaczny potencjał, jeśli chodzi o zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych i zapewnienie przystępnych cen energii, a tym samym zwiększenie niezależności energetycznej władz lokalnych i regionalnych. W tym kontekście zaznacza, że energia wiatrowa jest jedną z technologii o podstawowym znaczeniu dla osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu.
2. Dostrzega, że wzmocnienie pozycji miast i regionów ma kapitalne znaczenie dla realizacji celów Unii Europejskiej w zakresie czystej energii i efektywności energetycznej określonych w deklaracji COP28, pakiecie „Gotowi na 55”, europejskim pakiecie na rzecz energii wiatrowej, strategii UE na rzecz energii z morskich źródeł odnawialnych, planie REPowerEU i Zielonym Ładzie.
3. Zwraca uwagę na potrzebę uzgodnienia pakietu na rzecz energii wiatrowej z władzami lokalnymi i regionalnymi w celu spełnienia wymogów dotyczących lokalnej produkcji energii w Europie.
4. Uważa, że produkowana lokalnie czysta, energia taka jak wiatrowa mogłaby odegrać znaczącą rolę w zwiększaniu odporności władz lokalnych i regionalnych, a zarazem sprawić, że UE stałaby się bardziej konkurencyjna, niezależna i bezpieczna energetycznie, oraz przyczynić się do realizacji celów regionów w zakresie dekarbonizacji.
5. Podkreśla, że utrzymanie konkurencyjności UE wymaga większego wsparcia, aby zapewnić dekarbonizację gospodarki przy jednoczesnym rozwiązaniu problemu zależności UE od państw trzecich i rosnącej konkurencji w sektorach czystych technologii.
6. Odnotowuje, że lokalne łańcuchy dostaw w sektorze energii wiatrowej mogą odgrywać istotną rolę w rozwoju gospodarczym i w stopach zatrudnienia na obszarach podległych władzom lokalnym i regionalnym, a zatem mają zasadnicze znaczenie dla utrzymania dobrostanu ludności lokalnej.
7. Zauważa jednak, że projekty dotyczące energii wiatrowej mają znaczny wpływ na zagospodarowanie przestrzenne na poziomie lokalnym i regionalnym i mogą wywołać niechęć społeczności lokalnej, jeżeli nie będzie ona odpowiednio zaangażowana. Wzywa Komisję do włączenia faktycznego uczestnictwa obywateli oraz władz lokalnych i regionalnych jako siódmego filaru planu działania. Ubolewa, że w europejskim planie działania na rzecz energii wiatrowej nie uznaje się znaczenia lokalnej akceptacji i konsultacji, w tym w oparciu o społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej, spółdzielnie energetyczne i dzielenie się energią jako formy rozszerzonej „prosumpcji” lub większe dostawy lokalnej energii dla rozwoju gospodarczego i społecznego, aby zwiększyć akceptację społeczną, zaangażowanie społeczności i ogólny dobrostan.
8. Przyznaje, że z różnych omówionych poniżej powodów projekty w dziedzinie energii wiatrowej nie rozwijają się wystarczająco szybko, aby zapewnić odporność i bezpieczeństwo energetyczne.

9. Z zadowoleniem przyjmuje Europejską kartę wiatru podpisaną w grudniu 2023 r. przez 26 ministrów krajów UE i ponad 300 przedsiębiorstw z sektora energii wiatrowej. W dokumencie tym określono zobowiązanie państw członkowskich i przemysłu do usunięcia barier w celu szybszego wdrażania projektów dotyczących rozwoju energetyki wiatrowej, lecz ubolewa, że władze lokalne i regionalne zostały pominięte.

10. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne również mają do odegrania bardzo ważną rolę w rozwijaniu projektów dotyczących energii wiatrowej i w związku z tym wzywa do uwzględnienia ich punktów widzenia w dalszych działaniach wdrażających europejski pakiet na rzecz energii wiatrowej.

11. Opowiada się za tym, by niniejsza opinia z inicjatywy własnej i towarzysząca jej analiza techniczna służyły za jeden z elementów do wypracowania tego stanowiska.

Szerszy kontekst

12. Podkreśla, że energia wiatrowa jest odnawialnym źródłem energii o zmiennej wydajności i musi być transportowana z miejsca produkcji do punktu zużycia lub magazynowana lokalnie w postaci energii elektrycznej lub cząsteczek, lub jako ciepło przeznaczone do dystrybucji w sieciach ciepłowniczych.

13. Zauważa, że odpowiedni system magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii, w tym połączenia transgraniczne, ma zasadnicze znaczenie dla realizacji projektów rozwoju energetyki na lądzie i na morzu oraz dla stabilności sieci elektroenergetycznej, a tworzenie takiej infrastruktury krytycznej powinno iść w parze z upowszechnianiem energii wiatrowej i jej potencjału.

14. Odnotowuje, że to podejście systemowe zostało uznane wśród głównych przesłanek i w planie działania na rzecz energii wiatrowej, a także w Unijnej karcie wiatru, lecz jest bardzo ogólne i nie przewiduje mechanizmów magazynowania. Systemy magazynowania będą konieczne w dłuższej perspektywie, aby uniknąć ograniczenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

15. Zauważa, że w niektórych regionach przepustowość sieci już teraz utrudnia przyłączenie energii wiatrowej, że rozwój infrastruktury w różnych regionach jest kapitałochłonny i uciążliwy oraz że wąskie gardła w łańcuchach dostaw dla projektów rozwoju sieci mogą stanowić poważną przeszkodę w przyłączeniu energii wiatrowej. Podkreśla konieczność wzmocnienia infrastruktury sieciowej w celu wsparcia rozwoju energetyki wiatrowej. Wzywa Komisję Europejską, by priorytetowo traktowała inwestycje w przepustowość sieci oraz współpracę regionalną w celu rozwiązania problemu przewidywanego zwiększenia instalacji wiatrowych, ze szczególnym naciskiem na nowe koncepcje takie jak inteligentne sieci i osiedla o dodatnim bilansie energetycznym.

16. Biorąc pod uwagę szybki wzrost zdolności w zakresie energii wiatrowej w całej Europie, podkreśla potrzebę zajęcia się całym cyklem życia elementów elektrowni wiatrowych. Apeluje o intensyfikację działań innowacyjnych i zwiększenie zdolności w zakresie recyklingu, tak aby zapewnić zrównoważony rozwój i efektywne gospodarowanie zasobami w sektorze energii wiatrowej.

17. Zwraca uwagę, że trzeba poszerzyć wiedzę na temat morskich odnawialnych źródeł energii oraz przetestować nowe technologie wspierające rozwój tych instalacji, aby zapewnić powodzenie i postępy we wdrażaniu tego rodzaju energii. Dlatego ważne będzie zachęcanie do rozwoju platform testowych i badawczych dotyczących morskich odnawialnych źródeł energii, które promują wdrażanie innowacyjnych i bardziej opłacalnych rozwiązań związanych z energią odnawialną.

18. Apeluje do Komisji Europejskiej, by w celu ułatwienia rozbudowy sieci uzupełniła plan działania o długoterminowy projekt rozwoju sieci lokalnych uwzględniający łączenie sektorów, na przykład poprzez magazynowanie i przesył energii w formie cząsteczek.

19. Wzywa do poszerzenia dziesięcioletnich planów rozwoju sieci poprzez uwzględnienie zdolności przesyłowych i zdolności magazynowania za pomocą takich cząsteczek jak wodór odnawialny lub innych paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego (RFNBO).

20. Podkreśla, że znaczna część lądowej energii wiatrowej jest podłączona nie tylko do systemu przesyłowego, lecz również do lokalnych sieci dystrybucji. Lokalni operatorzy systemu dystrybucyjnego (OSD) odgrywają zasadniczą rolę jako punkty przyłączenia i źródła informacji do celów przyłączenia lądowej energii wiatrowej oraz że władze lokalne i regionalne są w tym kontekście ważnym zainteresowanym podmiotem.

21. Postuluje wymianę informacji z władzami lokalnymi i regionalnymi w celu zmotywowania ich do jak najwcześniejszego sygnalizowania potencjalnych wąskich gardeł i umożliwienia im odpowiedniego planowania na poziomie regionalnym.
22. Podkreśla ważną rolę, jaką porty odgrywają w zapewnianiu wzrostu w sektorach transformacji energetycznej i bezpieczeństwa dostaw energii, jako infrastruktura krytyczna, stacje paliw i ośrodki produkcji morskiej energii wiatrowej. Wzywa do zwiększenia inwestycji w infrastrukturę portową i terminalową, a także inwestycji w integrację zdolności przesyłowych morskiej energii wiatrowej z siecią kontynentalną. Apeluje o odpowiednią ochronę tej infrastruktury jako ważnej dla bezpieczeństwa energetycznego.

Usprawnienie procedury wydawania zezwoleń

23. Zwraca uwagę na wyzwania, przed którymi stoi wiele regionów UE graniczących z Rosją i Białorusią, jeśli chodzi o produkcję energii wiatrowej ze względu na technologię obronną opartą na radarach i czujnikach. Promowanie produkcji energii wiatrowej w tych regionach pomogłoby nie tylko zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne, ale również odporność zewnętrznych regionów przygranicznych UE (ECON-VII/039).
24. Przyznaje, że podmioty realizujące projekty z zakresu energii wiatrowej borykają się z poważnymi opóźnieniami na etapie ubiegania się o zezwolenie oraz że z tym długim okresem oczekiwania wiąże się ryzyko, i zgadza się, że potrzebna jest szybka i przejrzysta procedura wydawania zezwoleń, w miarę możliwości przyspieszona dzięki narzędziom cyfrowym.
25. Zwraca uwagę na małe zdecentralizowane systemy energii wiatrowej połączone z magazynowaniem energii i sugeruje, by wzmacniać i pobudzać ich rozwój, aby uniknąć przeciążenia sieci i wesprzeć małe instalacje energii wiatrowej.
26. Zauważa, że procesem wydawania zezwoleń kierują m.in. władze lokalne i regionalne, co oznacza, że muszą one mieć kompetentnych i wykwalifikowanych pracowników. Aby władze lokalne i regionalne mogły prowadzić te procedury, na szczeblu lokalnym konieczne są ciągłe inwestycje i wsparcie zarówno w postaci narzędzi, jak i umiejętności. Samo tworzenie narzędzi bez odpowiedniej edukacji i zarządzania kompetencjami władz lokalnych nie będzie optymalne. Stabilność i przejrzystość procedur, oparte na obiektywnych ocenach, mają kapitalne znaczenie dla budzącego zaufanie sprawowania rządów. W związku z tym władze lokalne i regionalne powinny rozważyć niewielkie projekty dotyczące energii wiatrowej o niskiej mocy (np. 50 kW) i gruntownie ocenić płynące z nich korzyści.
27. Odnotowuje, że procedura wydawania pozwoleń, która skraca czas rozpatrywania wniosków, a nawet eliminuje etapy procedury, ponieważ nie są one uznawane za niezbędne, nie zawsze oznacza szybkie uzyskanie pozwolenia: procedury i ramy czasowe muszą być wystarczająco rozsądne, aby zapewnić skuteczny udział wszystkich zaangażowanych stron, a także całego społeczeństwa, aby uniknąć długich i kosztownych postępowań sądowych; ponadto zwraca uwagę, że właściwe organy muszą ściśle przestrzegać ram czasowych procedur po ich ustanowieniu.
28. Przyjmuje do wiadomości, że dyrektywy i rozporządzenia europejskie, takie jak dyrektywy ptasia i siedliskowa, zbędne są w sprzeczności z procedurami wydawania zezwoleń przez władze lokalne i regionalne. Istnieje potrzeba zbadania sposobów zwiększenia skuteczności i wskaźnika zatwierdzania wniosków dotyczących procesów wydawania pozwoleń z uwzględnieniem norm środowiskowych. Ponadto szkolenie przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych w zakresie przepisów dyrektywy ptasiej i dyrektywy siedliskowej (np. odpowiednia ocena skutków, środki łagodzące, środki kompensacyjne itp.) mogłoby stworzyć rzeczywistą możliwość ograniczenia opóźnień w wydawaniu zezwoleń.
29. Odnosi się do różnych dyrektyw – na przykład do dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii – które wymagają już działań w zakresie procesu wydawania zezwoleń, i apeluje o usprawnienie wszystkich przepisów, które muszą zostać transponowane do ustawodawstwa regionalnego.
30. Zwraca uwagę, że należy wzmocnić rolę władz lokalnych i regionalnych w strategicznym lokalnym i regionalnym planowaniu energetycznym, aby zapewnić skuteczny i skoordynowany rozwój infrastruktury energetycznej. Samorządy i organy lokalne mogą usprawnić ten proces poprzez utworzenie i prowadzenie lokalnych forów energetycznych. Fora te mogłyby skupiać odpowiednie podmioty w sektorze energetycznym, takie jak: operatorzy sieci elektroenergetycznych, przedsiębiorstwa ciepłownicze, operatorzy turbin wiatrowych oraz obywatele.
31. Zwraca się do Komisji Europejskiej o przyjęcie szerszego podejścia do wydawania zezwoleń z uwzględnieniem sporów sądowych, które są integralną częścią procedury wydawania zezwoleń, oraz o ujednoczenie i minimalizację postępowań sądowych w całej Europie.

32. Wzywa Komisję Europejską do podjęcia działań w celu uniknięcia postępowań sądowych z uwzględnieniem zasad pomocniczości i odmiennej specyfiki każdego regionu.

Możliwości finansowania

33. Zaznacza, że najlepszym sposobem zapewnienia zrównoważonego finansowania jest stworzenie warunków rynkowych gwarantujących wystarczające uzasadnienie biznesowe i stałych ram prawnych, które obejmują stabilne systemy taryfowe i zmniejszają ryzyko inwestycji. To stabilne otoczenie niezbędne jest również do tego, by przywrócić zaufanie podmiotów i inwestorów realizujących projekty z zakresu energii wiatrowej, które jest potrzebne do dokonania tych inwestycji.

34. Zauważa, że całkowity koszt systemu zależy również od zakresu potrzebnej rozbudowy sieci. Rozwój sieci trzeba uwzględniać podobnie jak kwestię wydawania zezwoleń. Stawiając na pierwszym miejscu inwestycje w energię wiatrową, należy również wziąć pod uwagę harmonogram rozwoju sieci, przejrzystość związanych z tym kosztów i akceptację społeczną. Zwraca uwagę, że dla większej odporności systemu elektroenergetycznego wraz ze wzrostem produkcji energii wiatrowej i słonecznej trzeba będzie zapewnić czyste, elastyczne i inteligentne zdolności lokalnego magazynowania energii elektrycznej, odpowiadające na zapotrzebowanie na miejscu.

35. Sugeruje, że RFNBO mogą być również opłacalnym sposobem rozwoju sieci, gdy niezbędne jest długoterminowe finansowanie infrastruktury, pod warunkiem że wszelkie podejmowane działania będą się opierały na obiektywnych i naukowo udokumentowanych danych.

36. Stwierdza, że konieczne jest proaktywne dążenie do niezbędnej rozbudowy systemu przesyłowego i sieci dystrybucji na wyznaczonych obszarach w celu zapewnienia uzasadnienia biznesowego, i podkreśla potrzebę rozwijania systemów elastyczności i magazynowania w tych sieciach z myślą o minimalizacji okresów ujemnych cen lub ograniczenia produkcji. Okresy ograniczenia nie tylko zmniejszają udział odnawialnych źródeł energii w koszyku energetycznym, lecz powodują również obniżenie dochodów dla podmiotów realizujących projekty z zakresu energii wiatrowej, co osłabia uzasadnienie biznesowe.

37. Podkreśla, że rozwój tych systemów sieciowych zarówno na lądzie, jak i na obszarach morskich powinien przewidywać możliwość połączenia farm wiatrowych w różnych regionach, zwłaszcza na obszarach morskich, by uniknąć ograniczeń przesyłowych netto. Wzywa do przeanalizowania koncepcji morskich obszarów rynkowych w celu zmniejszenia ograniczeń dla podmiotów realizujących projekty z zakresu energii wiatrowej oraz zapewnienia lepszego funkcjonowania rynku energii elektrycznej dla osób fizycznych i przedsiębiorstw.

38. Stwierdza, że konieczne jest wskazanie najlepszych praktyk w modelach biznesowych, by wspierać inwestycje w energię wiatrową oraz w rozwój, prowadzenie i utrzymanie systemu sieciowego na poziomie lokalnym. Co się tyczy określania koszyka energetycznego, energia wiatrowa powinna zapewniać władzom lokalnym i regionalnym przewagę konkurencyjną.

39. Z zadowoleniem przyjmuje rolę EBI w finansowaniu zakrojonych na dużą skalę projektów rozwoju energetyki wiatrowej oraz w gwarantowaniu ich warunków finansowania. Ta rola powinna również umożliwić władzom lokalnym i regionalnym inwestowanie w lokalne projekty rozwoju energetyki wiatrowej. Niezbędne jest też utrzymanie i wzmocnienie istotnych powiązań z władzami lokalnymi i regionalnymi.

40. Proponuje rozważenie możliwości stworzenia instrumentów finansowania dla każdego z basenów wiatrowych z uwzględnieniem różnic regionalnych w każdym z tych basenów oraz w celu przyspieszenia finansowania w bardziej rozwiniętych strefach.

41. Odnotowuje, że jeśli chodzi o możliwości finansowania, położono duży nacisk na umowy zakupu energii elektrycznej (PPA) i kontrakty różnicowe. Są to złożone instrumenty, które mogą nadawać się do prowadzenia prac rozwojowych na dużą skalę, przy czym należy również rozważyć mniejsze projekty rozwoju.

42. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne mają ograniczone doświadczenie i kompetencje w tym zakresie oraz że zasadnicze znaczenie ma wsparcie w przełożeniu tych koncepcji na przepisy regionalne.

43. Apeluje o uwzględnienie zdolności obywateli do częściowego lub całościowego finansowania energii wiatrowej za pośrednictwem spółdzielni energetycznych z myślą o zyskach finansowych dla obywateli. Te spółdzielnie energetyczne powinny mieć co najmniej podobny dostęp rynkowy do dostawców energii i inwestorów finansowych. Zwrot finansowy dla społeczności lokalnej wymaga, by udzielano więcej lokalnego wsparcia na projekty rozwoju energetyki wiatrowej, co pozwoli uniknąć kosztownych i długich procesów sądowych.

44. Akcentuje fakt, że na szczeblu lokalnym i regionalnym społeczności energetyczne umożliwiają przeprowadzenie zrównoważonej, zdecentralizowanej i demokratycznej transformacji energetycznej z aktywnym udziałem władz lokalnych i regionalnych. Takie społeczności energetyczne powinny być oddolnymi, otwartymi i demokratycznymi formami organizacyjnymi opartymi na dobrowolnym członkostwie. Na podstawie przekształconej dyrektywy w sprawie energii odnawialnej (RED II) społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej mogłyby wykorzystywać dostępne lokalnie zasoby odnawialne (w tym energię wiatrową), przyjmując formę najodpowiedniejszego podmiotu prawnego (np. własność gminna, spółdzielnia, podmiot nienastawiony na zysk, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka specjalnego przeznaczenia) najlepiej dostosowaną do lokalnych potrzeb energetycznych i lokalnego kontekstu. Należy jednak zauważyć, że te społeczności energetyczne borykają się także z problemami w związku z wydawaniem zezwoleń, dużymi obciążeniami oraz opłatami administracyjnymi dla dostawców energii, co w bardzo dużym stopniu osłabia uzasadnienie biznesowe.

45. Podkreśla, że chociaż społeczeństwo ogólnie pozytywnie odnosi się do energii ze źródeł odnawialnych, poszczególne projekty są często przyjmowane ze sceptycyzmem lub oporem ze strony społeczności lokalnych.

Ogólna akceptacja

46. Wyraża ubolewanie z powodu braku nacisku w europejskim planie działania na rzecz energii wiatrowej na zwiększenie ogólnej akceptacji dla projektów rozwoju energetyki wiatrowej. Władze lokalne i regionalne są często nastawione bardzo nieufnie, a obywatelki i obywatele czują się zagrożeni rozwojem pewnych projektów energetyki wiatrowej w swojej okolicy. Obywatele odgrywają istotną rolę w transformacji energetycznej, a jej uczciwy i sprawiedliwy przebieg wymaga uwzględnienia ich opinii i ma zapewnić ich poparcie dla projektów rozwoju energetyki wiatrowej. Dlatego też na etapie wydawania zezwoleń środowiskowych należy dołożyć wszelkich starań, aby osiągnąć jak największą akceptację dzięki opracowaniu planu uczestnictwa zainteresowanych stron, który w każdym wypadku powinien być skierowany do społeczności lokalnej i władz lokalnych.

47. Zauważa, że ludzie mogą mieć poczucie, że nie wysłuchano ich głosu, i reagować postawą „byle nie na moim podwórku” lub nawet – „nie budować absolutnie niczego w pobliżu czegokolwiek”, co prowadzi do ostrej polaryzacji w społeczeństwie i do postępowań sądowych.

48. Odnotowuje, że ogólną nieufność obywateli i różnych zainteresowanych stron wzbudza nie tylko rozwój samych farm wiatrowych, lecz generalnie – infrastruktura niezbędna do podłączenia tych farm do sieci dystrybucji i przesyłu. By uzyskać akceptację społeczną, niezbędne jest podjęcie wysiłków na obu polach.

49. Jest przekonany, że te projekty rozwoju, które regionom i obywatelom mieszkającym w danej okolicy zapewniają sprawiedliwy udział finansowy w generowanych przez nie dochodach, na ogół cieszą się większą akceptacją społeczną.

50. Uważa, że aby zwiększyć akceptację społeczną, należy zapewnić możliwość wypłacania zarówno miejscowym mieszkańcom, jak i władzom lokalnym odszkodowań za mierzalny negatywny wpływ energii wiatrowej na krajobrazy i możliwości prowadzenia innych działań na tym obszarze. Powinno to obejmować możliwość uzyskania rekompensaty za niektóre, obiektywnie uszkodzone nieruchomości lub obniżonych stawek za wytwarzaną energię.

51. Odnotowuje, że pakiet na rzecz energii wiatrowej przewiduje znaczne wsparcie dla władz lokalnych i regionalnych w zakresie procedur wydawania zezwoleń, lecz nie obejmuje ani pomocy finansowej, ani praktycznej w uzyskaniu ogólnej akceptacji dla rozwoju energetyki wiatrowej i ogólnie – transformacji energetycznej.

52. Zwraca się do Komisji o pilne podjęcie działań w celu zadbania o zaufanie do kwestii transformacji energetycznej. Mogłoby to obejmować kampanię informacyjną, odpowiednio dostosowane procedury, ogólne wytyczne i dobre praktyki postępowania (oraz modele biznesowe) i powinno mieć na celu aktywne angażowanie obywateli w projekty dotyczące energii wiatrowej realizowane w ich społecznościach. Dlatego władze lokalne i regionalne muszą być angażowane od najwcześniejszych etapów realizacji projektów dotyczących energii wiatrowej. Należy rozważyć umożliwienie obywatelom inwestowania w te projekty.

53. Zwraca uwagę na potrzebę lepszego zrozumienia powodów ogólnej akceptacji. Fundusze na rzecz innowacji powinny być przeznaczane nie tylko na innowacje w zakresie produkcji i przekwalifikowania, lecz także na projekty w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych oraz optymalizacji wiatraków zgodnie ze stanowiskiem obywateli (np. hałas i wibracje, efekt migotania cienia).

54. Zauważa, że programy przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji pracowników upadających gałęzi przemysłu, takich jak intensywne sektory paliw kopalnych, przyczynią się do zwiększenia ogólnej akceptacji wśród obywateli i w związku z tym powinny pozostać kluczowym priorytetem.

55. Apeluje, by podmioty realizujące projekty z zakresu energetyki wiatrowej odpowiednio wcześniej informowały władze lokalne i regionalne o planowanych inwestycjach i były gotowe do podjęcia dialogu na ich temat. Ma to na celu nie tylko wykorzystanie wiedzy władz lokalnych i regionalnych na temat warunków lokalnych, ale również zwiększenie ogólnej akceptacji. W tym okresie celem musi być zorganizowanie projektu budowy elektrowni wiatrowych w taki sposób, by zmaksymalizować wynik procedury wydawania zezwoleń.

56. Zaznacza, że transformacja energetyczna powinna również koncentrować się na korzyściach społecznych płynących z nowego przemysłu i energii odnawialnej. Obejmuje to potencjał tworzenia lokalnych łańcuchów dostaw podczas opracowywania, produkcji, instalacji, eksploatacji i recyklingu wiatraków. Zauważa, że wzrost dostaw energii wiatrowej wolnej od paliw kopalnych umożliwi rozpoczęcie i rozszerzenie działalności przedsiębiorstwom w całym środowisku biznesowym, co wiąże się z miejscami pracy i dochodami. By zwiększyć ogólny poziom akceptacji i przyciągnąć wykwalifikowanych pracowników do tego sektora, konieczne jest informowanie o sukcesach wynikających z efektów mnożnikowych.

Zapewnienie uczciwej konkurencji

57. Przyznaje, że nierówne warunki działania mogą odbić się na producentach urządzeń wiatrowych w UE, a nawet zmniejszyć ich konkurencyjność na rynku UE. Może to prowadzić do spadku zatrudnienia i dobrobytu w państwach członkowskich UE i w regionach. Działania zaproponowane w pakiecie na rzecz energii wiatrowej mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia równych szans. Wzywa UE do wspierania europejskich łańcuchów dostaw energii wiatrowej w celu wzmocnienia konkurencyjności unijnych przedsiębiorstw przy jednoczesnym zmniejszeniu zależności od państw trzecich.

58. Mając na uwadze okoliczność, że wszyscy producenci przemysłowi UE znajdują się w trudnej sytuacji finansowej i że może to osłabić cały łańcuch wartości europejskiego przemysłu, wpływając na tysiące miejsc pracy w całej UE, Komitet proponuje stworzenie etykiety „wyprodukowano w Europie i przez nią”, która ustanawiałaby obowiązek minimalnego udziału lokalnego w elementach turbin wiatrowych, jak ma to obecnie miejsce w takich krajach jak m.in. Brazylia, Chiny, Stany Zjednoczone i Indie.

59. Odnotowuje, że postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzane przez władze lokalne i regionalne muszą być zgodne z dyrektywą 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych, zgodnie z którą zamówienia udziela się oferentowi z ofertą najkorzystniejszą ekonomicznie na podstawie najniższej ceny lub najlepszej relacji jakości do ceny. Stwierdza, że według dyrektywy kryterium jakości może obejmować aspekty środowiskowe i społeczne. Zgodnie z aktem w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie (NZIA) powinna istnieć również możliwość uwzględnienia warunków konkurencji i bezpieczeństwa dostaw w zamówieniach publicznych, aby uniknąć jednostronnych zależności od dostawców spoza UE.

60. Zauważa, że znaczną częścią zamówień publicznych zajmują się władze lokalne i regionalne oraz że należy również wziąć pod uwagę ich kompetencje i umiejętności. Ogólnie rzecz biorąc, głównym aspektem przetargów jest nadal cena. Dopiero gromadzone są dowody i doświadczenia dotyczące sposobu uwzględniania rozliczania emisji dwutlenku węgla.

61. Apeluje o prostą podstawę prawną i administracyjną oraz o standardowe wytyczne dotyczące sposobu uwzględniania takich aspektów takich jak rozliczanie emisji dwutlenku węgla lub obieg zamknięty, m.in. w postępowaniach o udzielenie zamówienia i procesach aukcyjnych.

62. Zauważa, że może być trudno uzyskać informacje o śladzie węglowym infrastruktury energii odnawialnej od producentów, zwłaszcza w całym łańcuchu dostaw, w tym od dostawców zagranicznych, gdy trzeba ich uwzględnić. Sądzi, że najlepszym rozwiązaniem w tej sytuacji jest jak najszybsze wdrożenie mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂.

63. Wnosi, by przy określaniu postępowań o udzielenie zamówienia publicznego i procedur aukcji uwzględniono również obieg zamknięty materiałów i postępowanie po zakończeniu okresu użytkowania wiatraków.

64. Zauważa, że jedną z pierwszych zasad obiegu zamkniętego jest propagowanie ponownego użycia zamiast recyklingu, i apeluje, by w ramach uczciwej konkurencji dawano pierwszeństwo projektom rozbudowy źródła energii.

65. Odnotowuje, że sprzyjanie lokalnemu zatrudnieniu i lokalnym ekosystemom w procesach udzielania zamówień publicznych i aukcji ma również pozytywny wpływ na ogólną akceptację społeczną.
66. Zauważa, że obecny kontekst geopolityczny sprawia, że niezbędne są odporność i bezpieczeństwo dostaw nie tylko energii, lecz również materiałów krytycznych, i ponownie potwierdza wagę lokalnych łańcuchów dostaw dla osiągnięcia odporności.

Bruksela, dnia 9 października 2024 r.

Vasco ALVES CORDEIRO
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów